

BURDUR VE ISPARTA İL MERKEZLERİNDEKİ COĞRAFYA ÖĞRETMENLERİNİN COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ VE COĞRAFYA ÖĞRETİMİ HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ

Yrd. Doç. Dr. Yıldırım ATAYETER*

GİRİŞ :

Ülkemizde gerek orta dereceli okullarda okutulan coğrafya derslerinin ve yeni uygulama da yer alan sosyal bilgiler derslerinin öğretimi ile ilgili olarak ve gerekse de yüksek öğretimde okutulan coğrafya programları ile ilgili bir çok yayın bulunmaktadır^{xxiii}.

Ancak bizim bu çalışmamız coğrafya öğretmenliği ve öğretimi konusunda yeni metotlar ortaya koymak amacıyla yapılmamıştır. Bu çalışma, sadece Isparta ve Burdur İl Merkezlerindeki adı geçen branşın öğretmenleri ile yaptığımız bir ankete dayalı olarak, coğrafya öğretmenliği ve coğrafya öğretimi ile ilgili verilerinin değerlendirilerek, bir takım sonuçlara varmak amacıyla yapılmıştır.

Burdur ve Isparta İl Merkezlerindeki coğrafya öğretmenlerinin, coğrafya öğretmenliği ve coğrafya öğretimi hakkındaki düşünceleri başlıklı bir çalışma yapmak istememizin temelinde, ülkemizde yürütülen eğitim ve öğretim faaliyetleri içerisinde Isparta ve Burdur pencerelerinden coğrafya branşı ile ilgili küçük bir ayrıntının mercek altına alınmak istenmesi bulunmaktadır.

Uzun yıllar Millî Eğitim Bakanlığına bağlı orta dereceli okullarda coğrafya öğretmenliği yapmış bir öğretim üyesi olarak biz bu çalışmamız ile, kendi bilimsel alanımı temsilen liselerde ve ilköğretim okullarında görev yapan meslektaşlarımın mesleki problemlerinden bazılarının (kendilerinin) dile getirilmesi vesilesiyle bir yerde onların düşüncelerini aktarırken bir yerde de sorunlarına çözüm önerilerimizi aktarmak istedik.

Bize göre eğitim fakültelerinde yeniden yapılanma çerçevesinde gelecekte liselerde görev yapacak coğrafya ve bir çok branş öğretmenliğinin yetiştirilmesi problemi yakın bir gelecekte karşımıza çıkması olası en büyük sorunlardan bir tanesi gibi görünmektedir. Bu vesile ile yakın bir gelecekte bize göre gayet önemli bir sorun haline gelecek olan öğretmenliği sorunlu branşlardan coğrafya öğretmenlerinin bu günkü sorunlarından bazılarını sizlerle bu çalışmamız sayesinde paylaşmak istedik.

Yaptığımız çalışmada anketimize katılan coğrafya öğretmeni arkadaşlarımızı toplam 14 ana başlık altında değişik sayıda sorular yöneltilmiş ve bunlara cevaplar vermeleri istenmiştir. Bu sorulardan bazıları açık uçlu bazıları ise kapalı uçlu olarak tutulmuştur.

Ankete Burdur ve Isparta İl Merkezinde yer alan coğrafya öğretmenlerine tarama yöntemi (survey) uygulanmış, anket sonuçları SPSS programında değerlendirilerek sayısallaştırıldıktan sonra bizim tarafımızdan yorumlanarak aşağıdaki yargılara ulaşılmıştır.

PROBLEM CÜMLESİ :

“Burdur ve Isparta İl Merkezlerindeki coğrafya öğretmenlerinin coğrafya Öğretmenliği ve coğrafya öğretimi Hakkındaki Düşünceleri. Nelerdir?”

ALT PROBLEMLER :

1. Ankete katılan Burdur ve Isparta İl Merkezlerinde görevli coğrafya branş öğretmenlerine ait kişisel bilgilerin belirlenmesi.
2. Ankete katılan Burdur ve Isparta İl Merkezlerinde görevli coğrafya branş öğretmenlerinin, üniversite öğrenimleri ve mesleki ilgi alanlarına ilişkin bilgilerin belirlenmesi.
3. Ankete katılan Burdur ve Isparta İl Merkezlerinde görevli coğrafya branş öğretmenlerinin görev yaptıkları okullardaki coğrafya dersi ile ilgili imkânlarla ait görüşlerin belirlenmesi.

4. Ankete katılan Burdur ve Isparta İl Merkezlerinde görevli coğrafya branş öğretmenlerinin, görev yaptıkları okullarda okuttukları coğrafya derslerinin kapsamı ve uygulamalar ile ilgili düşünceleri.
5. Ankete katılan Burdur ve Isparta İl Merkezlerinde görevli coğrafya branş öğretmenlerinin coğrafya öğretimini olumlu ya da olumsuz etkilemesi muhtemel bazı olasılıklara ilişkin görüşleri.
6. Ankete katılan Burdur ve Isparta İl Merkezlerinde görevli coğrafya branş öğretmenlerinin öğretim süreci ile ilgili görüşleri.
7. Ankete katılan Burdur ve Isparta İl Merkezlerinde görevli coğrafya branş öğretmenlerinin coğrafya öğretiminde kullandıkları öğretim teknik ve yöntemlerine ilişkin görüşleri.
8. Ankete katılan Burdur ve Isparta İl Merkezlerinde görevli coğrafya branş öğretmenlerinin coğrafya derslerinin öğretiminde kullandıkları araç ve gereçler konusundaki düşünceleri.
9. Ankete katılan Burdur ve Isparta İl Merkezlerinde görevli coğrafya branş öğretmenlerinin üniversitede aldıkları lisans derslerinin yetersizliği nedeniyle öğretiminde başarılı olamadıklarını düşündükleri konulara ilişkin düşünceleri.
10. Ankete katılan Burdur ve Isparta İl Merkezlerinde görevli coğrafya branş öğretmenlerinin üniversitede aldıkları lisans derslerinin yetersizliği nedeniyle öğretiminde başarılı daha başarılı olduklarını düşündükleri konulara ilişkin düşünceleri.
11. Ankete katılan Burdur ve Isparta İl Merkezlerinde görevli coğrafya branş öğretmenlerinin müfredatta işlenmesi gereken ancak ders saatinin azlığı nedeniyle yetiştiremediğini düşündüğü konulara dair görüşleri.
12. Ankete katılan Burdur ve Isparta İl Merkezlerinde görevli coğrafya branş öğretmenlerinin müfredatta işlenmesi gereken ancak ders saatinin fazla geldiğini düşündüğü konulara dair görüşleri.
13. Ankete katılan Burdur ve Isparta İl Merkezlerinde görevli coğrafya branş öğretmenlerinin mevcut coğrafya programına eklenmesini istediği konulara dair görüşleri.
14. Ankete katılan Burdur ve Isparta İl Merkezlerinde görevli coğrafya branş öğretmenlerinin mevcut coğrafya programında yer alan ancak programdan çıkartılmasını istediği konulara dair düşünceleri.

SAYILTILAR :

Bu çalışmada ,

1. Veri toplama aracının geçerliliği konusunda uzman kanısının yeterli olduğu,

2. Ankete katılan coğrafya öğretmenlerinin, anketi yanıtlarken gerçek

düşüncelerinden hareket ettikleri sayılıtlarına dayanmaktadır.

SINIRLAMALAR :

Bu çalışma, 2000-2001 öğretim yılında Burdur ve Isparta İl merkezlerinde görev yapan toplam 21 coğrafya branş öğretmenine uygulanan ankette yer alan maddelerle sınırlandırılmıştır.

YÖNTEM :

Araştırmanın amacı coğrafya dersi ile ilgili olarak coğrafya öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek olduğu için bu çalışmada tarama (survey) metodu kullanılmıştır.

EVREN VE ÖRNEKLEM :

Bu araştırmanın evrenini 2000-2001 öğretim yılında Burdur ve Isparta İl Merkezlerindeki orta dereceli okullarda görev yapan coğrafya öğretmenleri oluşturmaktadır.

Bu çalışmada adı geçen illerden Burdur İl merkezinde 9 ve Isparta İl merkezinde 12 olmak üzere toplam 21 adet coğrafya branş öğretmenini 2000-2001 öğretim yılında orta dereceli okullardan örneklem olarak seçilmiş ve bu kişilere ilgili anket uygulanmıştır.

VERİ TOPLAMA ARACI:

Araştırmada veri toplama aracı olarak uzman görüşleri ve yardımına başvurulmak suretiyle bir anket hazırlanmıştır. Anketle ilgili olarak ilk 8 bölümde farklı derecelendirmeli likert türü ölçek hazırlanmıştır.

Bu ölçeğin .

Birinci Bölümünde , Ankete katılanların kişisel bilgilerini öğrenmeyi amaçlayan 13 madde,

İkinci Bölümünde , Ankete katılanların üniversite öğrenimleri ve meslekî ilgi alanları ile ilgili bilgilerini öğrenmeyi amaçlayan 7 madde,

Üçüncü Bölümünde , Ankete katılanların coğrafya öğretimi ile ilgili olarak okullarının imkanlarını öğrenmeyi amaçlayan 7 madde,

Dördüncü Bölümünde , Ankete katılanların coğrafya derslerinin kapsamı ve uygulama alanı ile ilgili düşüncelerini öğrenmeyi amaçlayan 7 madde,

Beşinci Bölümünde , Ankete katılanların coğrafya öğretimini olumlu ya da olumsuz etkilemesi muhtemel bazı hususlar ile ilgili düşüncelerini öğrenmeyi amaçlayan 12 madde,

Altıncı Bölümünde , Ankete katılanların coğrafya derslerinin işlenişi ile ilgili düşüncelerini öğrenmeyi amaçlayan 10 madde,

Yedinci Bölümünde , Ankete katılanların coğrafya dersini öğretme yöntem ve tekniklerini öğrenmeyi amaçlayan 10 madde,

Sekizinci Bölümünde , Ankete katılanların coğrafya derslerini işlerken yararlandıkları araç ve gereçlere ilişkin düşüncelerini öğrenmeyi amaçlayan 11 madde yer almaktadır.

Bu bölümlerden

Birinci Bölümde yer alan maddeler kendi arasında ,

1. madde-21-25, 26-30, 31-35, 36-40, 41-45, 46 ve üzeri,

2. madde-Bay-Bayan

3. madde-0-5, 6-10, 11-15, 16-20, 21-25, 25 ve üzeri

4. madde-Sosyal Bilgiler, coğrafya öğretmenliği, Sosy. Bilg(Coğrafya), Dil Tarih Coğrafya Fak.(Coğrafya) , Boş.

5. madde-Eğt. Fak(Coğrafya). Eğt Fak(Tarih), AÖF(Lis Tam), Edeb. Fak(Coğrafya).

6.7.8.12. madde- Evet, hayır.

9.10. madde- Hiç Yok, 1-5, 6-10, 11-15, 16-20, 21-25, 26-30

11. madde- Hiç Yok, 1-5 saat, 6-10 saat

13. madde- özel ders veriyorum, dershanede çalışıyorum, Eğitim ve Öğretim Dışında bir iş yapıyorum. Şeklinde kategorize edilmiş ve ölçeklendirilmiştir.

İki, üç, dört, beş, altı, yedi ve sekizinci bölümlerde yer alan maddeler ise kendi aralarında tamamen katılıyorum, genellikle katılıyorum, kararsızım, az katılıyorum, hiç katılmıyorum şeklinde olmak üzere 5 ayrı kategoride ölçeklendirilmiştir. Ölçek uygulandıktan sonra olumlu ifadeler tamamen katılıyorum kategorisinden başlanarak 5,4,3,2,1 şeklinde ve olumsuz cümlelerde yine aynı kategoriden başlanarak hesaplanmıştır.

Anketin daha sonraki bölümlerinde ise ankete katılan öğretmenlere açık uçlu sorular yöneltilmiştir.

Bu bölümlerde ankete katılan öğretmenlere

Dokuzuncu Bölümde , Üniversite aldığı Lisans derslerinin yetersizliği nedeniyle hangi konuların öğretiminde yeterli olmadığı;

Onuncu Bölümde, Üniversitede aldığı Lisans Derslerinin etkili olması nedeniyle hangi konuların öğretiminde daha yeterli olduğu

On Birinci Bölümde, Müfredata Göre işlenmesi gereken ancak ders saatinin azlığı nedeniyle hangi konuları yetiştiremediğini,

On İkinci Bölümde, Mevcut programda yer alan ancak ders saatini fazla olduğunu düşündüğü konuların neler olduğu

On Üçüncü Bölümde, Mevcut coğrafya programına Hangi Konuların eklenmesi gerektiğini,

On Dördüncü Bölümde, Mevcut coğrafya Programından hangi konuların çıkartılması gerektiği hususlarında sorular yöneltilmiş ankete katılan öğretmenlerin bilgilerine başvurulmuştur.

BULGULAR VE YORUMLAR :

1. ALT PROBLEM VE İLGİLİ BÖLÜME AİT BULGULAR :

Çalışmamızın birinci bölümünde anketimize katılan öğretmenlerimizin kişisel bilgileri

ile ilgili sorulara verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

Ankete katılan coğrafya öğretmenlerinin çoğunluğu bay ve bu öğretmenlerimizin büyük bir bölümü 41-45 yaşın üzerindeki kişilerden meydana gelmektedir. hizmet yılı itibarı ile 11-20 yıl arasında öğretmenlik görevini sürdürenlerin sayısı anketimize katılan öğretmenlerin yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Burdur ve Isparta il Merkezlerinde görev yapan coğrafya öğretmenlerinin yarısından fazlası (%66) Açık Öğretim Fakültesi lisans tamamlama programını bitirerek coğrafya öğretmeni şeklinde alan öğretmenliği yapmaya hak kazanmış öğretmenlerimizdir. Bu durumun en belirgin göstergesi de adı geçen öğretmenlerimizi ilk atamasının çoğunlukla coğrafya branşına yapılmamış olmasından anlaşılmaktadır. (%71) Öğretmenlerimizin çok az bir bölümü idarecilik yapmaktadır ve % 85 lik bir bölümü lisans üstü öğrenimi gerekli görmektedir. Yaklaşık olarak 16-25 saat arası derse giren coğrafya öğretmenlerimizin maaş karşılığı girmek durumunda oldukları yükümlülüklerini yerine getirdikleri görülmekte olup bazı arkadaşlarımızın ek ders ücreti aldıkları da dikkati çekmektedir. (yaklaşık1- 15 saat). Genellikle coğrafya branşı dışında derslerden ek derslere girdikleri bir diğer dikkat çekici durumdur.(6-10 saat). Arkadaşlarımızın coğrafya öğretmenliği dışında ek bir iş yapmadıkları bu şekilde ek iş yaptığını beyan edenlerine yine dersane öğretmenliği ya da eğitim öğretim işi dışında bir işle uğraştığını belirttikleri görülmektedir.(1'er öğretmen) (Tablo-1).

BÖLÜM 1. Kişisel Bilgileriniz							
1. Yaşınız	21-25	26-30	31-35	36-40	41-45	46 ve +	
	-	4,8	14,3	9,5	38,1	33,3	
F	-	1	3	2	8	7	
2. Cinsiyetiniz	Bayan	Bay					
	23,8	76,2					
F	5	16					
3. Kaç yıldır Coğrafya Öğretmenliği Yapmaktasınız	0-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16-20 yıl	21-25 yıl	25 ve +	
	4,8	9,5	19	23,8	38,1	4,8	
F	1	2	4	5		1	
4. Hangi alandan mezun oldunuz	Sosy Bilg	Coğrafya öğr	Sosy Bil(C öğ)	Dil Tarih Coğ	Boş		
	38,1	38,1	4,8	9,5	9,5		
F	8	8	1	2	2		
5. En son mezuniyet durumunuz	Eğt Fak (Coğr Öğ)	Eğt Fak (Tarih öğ)	AÖF (Ls Tam)	Edb Fak (Coğ)			
	19	9,5	66,7	4,8			
F	4	2	14	1			
6. İlk atamanız coğrafya öğret. Olarak mı yapıldı	Evet	Hayır					
	28,6	71,4					
F	6	15					
7. İdarecilik yapıyor musunuz?	Evet	Hayır					
	4,8	95,2					
F	1	20					
8. Coğrafya Öğretmenliği alanında Lisansüstü öğrenimi gerekli buluyor musunuz?	Evet	Hayır					
	85,7	14,3					
F	18	3					
9. Haftada toplam kaç saat ders giriyorsunuz	H iç yo k	1-5	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30
	4,8	-	23,8	14,3	23,8	28,6	4,8
F	1	-	5	3	5	6	1
10. Haftada ücretli olarak girdiğiniz toplam ders saati sayısı kaçtır	H iç yo k	1-5 saat	6-10 saat	11-15			
	38,1	28,6	23,8	9,5			
F	8	6	5	2			
11. Coğrafya branşı dışında başka branşlarda girdiğiniz ders saati sayısı kaçtır	Hiç yok	1-5 saat	6-10 saat				
	81	4,8	14,3				
F	17	1	3				
12. Coğrafya öğretmenliği dışında ek iş yapıyor musunuz?	Evet	Hayır					
	19	81					
F	4	17					
13. Yukarıdaki soruya cevabınız evet ise	Özel ders veriyorum		Dershanede çalışıyorum		Eğit-Öğrt dış ek iş		
	4,8		4,8		4,8		
F	1		1		1		

Tablo-1 Isparta ve Burdur İl Merkezlerinde görev yapan coğrafya öğretmenlerinin kişisel bilgileri.

2. ALT PROBLEM VE İLGİLİ BÖLÜME AİT BULGULAR :

Öğretmenlerimizin büyük bir bölümü üniversitede aldığı coğrafya öğretimini ve Pedagojik Formasyon derslerini coğrafya öğretmenliği yapmak için yeterli bulmaktadır. Ankete katılan öğretmenlerimiz lisans derslerinde yeterli bilgiyi aldıklarını ve bunların öğretiminde etkili olduklarını düşünmektedirler. Büyük bir bölümünün evlerinde alanları ile ilgili eserlerin yer aldığı birer kütüphanesi bulunmaktadır ve yeni eserleri de takip etmektedirler (Tablo-2).

BÖLÜM 2 Üniversite Öğreniminiz Ve Mesleki İlginiz İle İlgili Bilgiler	Frekans	Oranlı	Frekans	Kararsız	Frekans	Oranlı	Frekans	Boş
1.Üniversitede aldığım coğrafya lisans dersleri coğrafya öğretmenliğini yapmam için yeterlidir.	17	81	-	-	4	14,3	-	-
2.Üniversitede aldığım Pedagojik formasyon dersleri coğrafya öğretmenliğini yapmam için yeterlidir	16	76,2	-	-	4	19,1	1	4,8
3.Üniversitede aldığım lisans derslerinden yeterli olmadığını düşünüyorum	2	9,6	1	4,8	16	76,1	2	9,5
4.Üniversitede aldığım lisans derslerinden dolayı coğrafya ile ilgili alan bilgilerinin öğretiminde etkili olduğumu düşünüyorum.	19	90,5	-	-	1	4,8	1	4,8
5.Coğrafya öğretmeni olarak kendimi yeterli buluyorum.	19	90,6	-	-	-	-	2	9,5
6.Öğretmen olduktan sonra coğrafya alanı ile ilgili kitap, dergi vb. yayınları takip ediyorum.	18	85,7	-	-	3	14,3	-	-
7.Evimde coğrafya alanıyla ilgili yayınların bulunduğu kütüphanem vardır.	17	81,3	1	4,8	3	14,3	-	-

Tablo-2 Isparta ve Burdur İl merkezlerinde görev yapan coğrafya öğretmenlerinin üniversite öğrenimleri ve mesleki ilgi alanları ile ilgili bilgileri

3. ALT PROBLEM VE İLGİLİ BÖLÜME AİT BULGULAR :

Anketimize katılan coğrafya öğretmenleri okullarında derslerinde kullanacakları yeteri kadar araç ve gerecin olduğunu ve büyük bir bölümü de bu araç gereçlerin konulduğu bir odanın bulunduğunu belirtmektedir. Okul idaresinin kendilerine yeteri kadar destek verdiğini belirten öğretmenlerimiz çoğunlukta olup, öğrencilerin yararlanabilecekleri ayarda bir kütüphanelerinin olduğunu söyleyen ancak ankete katılan öğretmenlerimizin %46 sıdır. Öğretmenlerimiz çoğunlukla haftalık ders saatlerini fazla bulmamaktadırlar ve branşları ile ilgili olmayan derslere girdikleri için başarısız olduklarını söyleyen ancak bir tek öğretmenimiz bulunmaktadır(Tablo-3).

BÖLÜM 3 Coğrafya öğretimiyle İlgili Olarak Okulunuzun İmkanları	Frekans	Oranlı	Frekans	Kararsız	Frekans	Oranlı	Frekans	Boş
1.Okulunda coğrafya derslerinin öğretiminde kullanabileceğim (tepegöz, harita,yerküre...vb) araç-gereçler yeteri kadar vardır.	17	80,9	1	4,8	2	9,5	1	4,8
2. Okulunda branş derslerine ait araç – gereçlerin konulabileceği özel bir oda ayrılmıştır.	14	66,6	-	-	6	28,5	1	4,8
3.Öğrencilerimizin coğrafya derslerinde aldıkları ödevleri yapabilmeleri için okul kütüphanemizde yeteri kadar kaynak vardır.	10	47,6	3	14,3	7	33,3	1	4,8
4. Okul idaresi derslerimle ilgili çalışmalarında destek olmaktadır.	16	75,6	2	9,5	2	9,6	1	4,8
5.Haftalık ders saatimi fazla buluyorum	4	19,1	1	4,8	15	71,4	1	4,8
6.Branşımınla ilgili olarak çok sayıda değişik derse girdiğim için faydalı olmadığımı düşünüyorum	3	14,3	-	-	16	76,2	2	9,5
7.Branşım dışında da derslere girdiğim için faydalı olmadığımı düşünüyorum.	1	4,8	1	4,8	16	76,2	3	14,3

Tablo- 3 Isparta ve Burdur İl Merkezlerinde görev yapan coğrafya öğretmenlerinin coğrafya öğretimiyle ilgili olarak görev yaptıkları okulların imkanları

4. ALT PROBLEM VE İLGİLİ BÖLÜME AİT BULGULAR :

Anketimize katılan coğrafya

öğretmenlerimizin % 85'i derslerin haftalık dağılımının uygun olmadığını belirtmektedir ve büyük kısmı mevcut programda yer alan derslerin coğrafya dersine karşı olan ilgiyi azalttığı fikrindedir. coğrafya öğretmenlerinin % 50'si ilköğretim okullarında coğrafya ve tarih derslerinin sosyal bilgiler dersi altında birleştirilmesinin uygun olmadığını desteklemektedir ve fakültemizdeki öğretim elemanları ile hizmet içi eğitim etkinlikleri düzenlenmesi, zümre toplantılarına da eğitim fakültesinden coğrafya öğretim elemanlarının katılmasının faydalı olacağı düşüncesindedirler. coğrafya öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu coğrafya bilimine gerekli alakayı göstermektedirler ve yine aynı öğretmenlerimiz Milli Eğitim Bakanlığının coğrafya öğretmenliği ile ilgili olarak yaptığı bazı değişikliklerin bu bilime ilgiyi azalttığı kanaatindedirler (Tablo-4).

BÖLÜM 4		Frekans	Olumlu	Frekans	Kararsız	Frekans	Olumsuz	Frekans	Boş
Coğrafya Derslerinin Kapsamı Ve Uygulamaları									
1. Milli Eğitim bakanlığına bağlı okullarda ders saatlerinin haftalık dağılımı uygundur.	Eğitim	2	9,6	-	-	1	85,7	1	4,8
2. Mevcut programda yer alan konuların çoğunluğundan üniversite sınavında soru sorulmaması öğrencinin coğrafya dersine karşı ilgisini azaltmaktadır		15	71,5	-	-	5	23,8	1	4,8
3. İlköğretim okullarında coğrafya ve tarih derslerinin "sosyal bilgiler dersi" adı altında birleştirilmesi uygundur.		6	28,5	3	1	1	52,4	1	4,8
4. İlgili makamlarca coğrafya öğretmeni yetiştiren fakültelerde görev yapan öğretim elemanları ile okullarda görev yapan coğrafya öğretmenleri arasında		18	85,7	-	-	2	9,6	1	4,8

hizmet-içi eğitim etkinliklerinin düzenlenmesi yararlı olur.								
5. İl, ilçe ve okullarda yapılan coğrafya öğretmenleri toplantılarına fakültelerinden öğretim elemanlarının da katılımı yararlı olur.	17	81,	-	-	3	14,3	1	4,8
6. Coğrafya öğretmenleri "Coğrafya bilimine" yeterli ilgiyi duymamaktadır.	18	85,7	-	-	3	14,3	-	-
7. Bakanlık tarafından yapılan müfredat ve ders saati değişiklikleri coğrafya öğretimine ilgiyi azaltmaktadır.	17	80,9	1	4,8	3	14,3	-	-

Tablo- 4 Isparta ve Burdur İl Merkezlerinde görev yapan coğrafya öğretmenlerinin coğrafya derslerinin kapsamı ve uygulamalar ilgili düşünceleri.

5. ALT PROBLEM VE İLGİLİ BÖLÜME AİT BULGULAR :

Anketimize katılan coğrafya öğretmenlerinin çoğunluğu; ders programlarının yetersizliği, öğretmenlerin formasyonlarının yetersizliği, üniversitelerde alınan alan bilgilerinin yetersizliği gibi konuların öğretmenleri olumsuz olarak etkilediği konusunda hem fikirdirler. Öğretmenlerimiz çoğunlukla ekonomik sıkıntılarının fazla oluşu, çalıştıkları alanda yeterli desteği görememe ve Milli eğitim Bakanlığının tutarsız uygulamaları ve coğrafya alanına olan alakasızlığı nedeniyle olumsuz olarak etkilendiklerini belirtmektedirler (Tablo 5).

BÖLÜM 5 Aşağıda verilen özellikler coğrafya öğretimini size göre olumsuz etkiler mi ?	Frekans	Olumlu	Frekans	Kararsız	Frekans	Frekans	Boş
1. Ders programlarının yetersizliği	17	8 0, 9	2	9, 5	1	4 , 8	1 4,8
2. Araç gereç yetersizliği	18	8 5, 7	-	-	2	9 , 6	1 4,8
3. Öğretmenlerin branş bilgisinin yetersizliği	15	7 1, 4	1	4, 8	4	1 9	1 4,8
4. Ders kitaplarının yetersizliği	15	7 1, 4	2	9, 5	3	1 4 , 3	1 4,8
5. Öğretmenlerin formasyon bilgilerinin yetersizliği	15	7 1, 4	1	4, 8	4	1 9	1 4,8
6. Üniversite eğitiminin yetersizliği	15	7 1, 4	2	9, 5	3	1 4 , 3	1 4,8
7. Üniversite eğitimi ile okullardaki derslerinin uyumunun sağlanmaması	16	7 6, 1	1	4, 8	3	1 4 , 3	1 4,8
8. Öğretmenlerin ekonomik sıkıntılarının fazla olması	20	9 5, 2	-	-	-	-	1 4,8
9. Coğrafya derslerine coğrafya alanında yetişmeyen öğretmenlerin girmesi	17	8 1	1	4, 8	2	9 , 6	1 4,8
10. Öğretmene yeterli destek verilmemesi	20	9 5,	-	-	-	-	1 4,8

		2							
11.Bakanlığın uygulamaları	tutarsız	18	8 5, 7	-	-	2	9 , 6	1	4,8

Tablo- 5 Isparta ve Burdur İl Merkezlerinde görev yapan coğrafya öğretmenlerinin coğrafya öğretimini olumlu ya da olumsuz etkilemesi olası durumlar ilgili düşünceleri

12.Coğrafya öğretmenliği alanına öğretmenin ilgisizliği	14	6 6, 6	1 4, 8	5	2 3 , 8	1	4,8
---	----	--------------	--------------	---	------------------	---	-----

6.ALT PROBLEM VE İLGİLİ BÖLÜME AİT BULGULAR

Öğretmenlerimizin % 95'i ders konularını kendileri işlerken, yarısına yakını (% 52) ders konularını öğrencilerine anlattırıldığını ileri sürmektedir. Ankete katılan öğretmenlerimizin tamamı derslerinin zevkli geçtiğini iddia etmektedir. Ankete katılan öğretmenlerimizin % 66'sı üniversite sınav konularına müfredattan daha çok önem vermektedir. Bu bölümde öğretmenlerimizin büyük bir bölümü farklı öğretim ve öğrenme yöntemleri kullandığını ve öğrencileri derse katmak için çaba harcadığını öne sürmektedir. Bu arada ankete katılan öğretmenlerimizin % 61'i derslerinde bilgi aktardığını belirtmektedir (Tablo -6).

BÖLÜM ÖĞRETİM SÜRECİ	6	Frekans	Olumlu	-	-	Frekans	Olumsuz	-	Boş
1.Ders konularını sürekli olarak kendim işliyorum.		20	95 ,2	-	-	1	4,8	-	-
2.Ders konularını öğrencilere anlatıyorum		2	9, 5	8 3 8	11	52, 4	-	-	
3.Genellikle not tutturuyorum		6	28 ,6	6 2 8 , 6	9	42, 9	-	-	
4.Derslerim zevkli geçmektedir.		21	10 0	-	-	-	-	-	-
5.Dersi işlerken konuları öğrencilere kitaptan		-	-	1 4, 20	95, 2	-	-	-	

okutuyorum				8				
6.Müfredat konularına değil, üniversite sınavlarında çıkan konulara ağırlık veriyorum	14	66,7	62,6	28,6	1	4,8	-	-
7.Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alıyorum.	19	90,4	29,5	9	-	-	-	-
8.Konularımı işlerken farklı öğretim yöntemleri kullanıyorum	19	90,5	29,5	9	-	-	-	-
9.Bilgi aktarmaya özel önem veriyorum.	13	61,9	62,8	28,6	2	9,5	1	4,8
10.Öğrencileri derse katmak için özel çaba harcıyorum	20	95,2	14,8	4	-	-	-	-

Tablo- 6 Isparta ve Burdur İl Merkezlerinde görev yapan coğraf öğretmenlerinin derslerin işlenişi ile ilgili düşünceleri

7. ALT PROBLEM VE İLGİLİ BÖLÜME AİT BULGULAR :

Ankete katılan öğretmenlerimiz genelde çok değişik öğretim yöntem ve tekniklerini derslerinde kullanmaktadır. Kullanılan bu yöntemlerden laboratuvar çalışması yöntemini azlığı ve problem çözme ile soru cevap yönteminin çokluğu dikkat çekmektedir. Özellikle Burdur ve Isparta il merkezlerindeki coğrafya öğretmenlerinin tamamı derslerinde soru cevap yöntemini kullandıklarını söylemektedirler(Tablo - 7).

BÖLÜM 7 Coğrafya Derslerinin Öğretiminde Kullandığım Öğretme Yöntem ve Teknikleri :	Frekans	Oran (%)	Frekans	Kararsız	Frekans	Oran (%)	Frekans	Boş
1. Düz Anlatım	10	47,6	6	28,6	4	19	1	4,8
2.Gösteri	6	28,6	7	33,3	4	19,1	4	19
3.Laboratuvar çalışması	1	4,8	2	9,5	12	57,2	6	28,6
4.Problem çözme	15	71,4	5	23,8	-	-	1	4,8
5.Gezi-gözlem	17	33,3	6	28,6	6	28,6	2	9,5
6.Soru cevap	21	100	-	-	-	-	-	-
7.Grup tartışmaları	7	33,3	9	42,9	3	14,3	2	9,5
8.Örnek Olay inceleme	3	14,3	5	23,8	9	42,9	4	19
9.Dramatizasyon	3	14,3	4	19	10	47,6	4	19
10.Beyin Fırtınası	3	14,3	5	23,8	8	38	5	23,8

Tablo- 7 Isparta ve Burdur İl Merkezlerinde görev yapan coğrafya öğretmenlerinin coğrafya derslerinin öğretiminde

8. ALT PROBLEM VE İLGİLİ BÖLÜME AIT BULGULAR :

Anketimize katılan öğretmenlerimizin tamamı derslerinde haritaları araç gereç olarak kullandıklarını belirtirken, büyük bir bölümü de ders kitabı, yer küre, tablolar, fotoğraf ve afişleri diğer araç ve gereçlere göre daha çok tercih ettiklerini söylemektedir. Slayt makinası ve bilgisayar teknolojilerini az kullanılması dikkat çekicidir (Tablo – 8).

BÖLÜM 8 Coğrafya Derslerinin Öğretiminde Kullandığınız Araç Gereçler :	Frekans	Oranlı	Frekans	Kararsız	Frekans	Oranlı	Frekans	Boş
1.Tepegöz	5	23,8	7	33,3	7	33,3	2	9,5
2.Slayt makinesi	4	19	4	19	10	47,6	3	14,3
3.Diyagram ve grafikler	10	47,6	5	23,8	3	14,3	3	14,3
4.Yer küre	17	81	4	19	-	-	-	-
5.Haritalar	21	100	-	-	-	-	-	-
6.Tablolar	13	61,9	4	19	1	4,8	3	14,3
7.Fotoğraf,afiş vb	14	66,7	4	19	2	9,6	1	4,8
8.TV,Video	6	29	5	23,8	7	33,3	3	14,3
9.Yazı tahtası	21	100	-	-	-	-	-	-
10.Ders kitapları	20	95,2	-	-	-	-	1	4,8
11. Bilgisayar	4	19	3	14,3	11	52,4	3	14,3

Tablo- 8 Isparta ve Burdur İl Merkezlerinde Görev Yapan coğrafya öğretmenlerinin coğrafya derslerinin öğretiminde kullandıkları araç ve gereçler.

Anketimize katılan öğretmenlerimizin açık uçlu sorularımıza verdikleri cevaplar aşağıdaki şekilde değerlendirilmiştir,

9. ALT PROBLEM VE İLGİLİ BÖLÜME AIT BULGULAR

Ankete katılan öğretmenlerimizin tamamı Üniversite aldığı Lisans derslerinin coğrafya öğretmenliği yapmaları için yeterli olduğu düşüncesindedir.

10.ALT PROBLEM VE İLGİLİ BÖLÜME AIT BULGULAR

Öğretmenlerimiz Üniversitede aldığı Lisans Derslerinin etkili olması nedeniyle genel coğrafya dersinin bazı bölümlerini ve fiziki coğrafya derslerini başarıyla verdikleri ve bu konuları daha iyi öğrettikleri düşüncesindedirler.

11.ALT PROBLEM VE İLGİLİ BÖLÜME AIT BULGULAR

Ankete katılan öğretmenlerimize göre müfredatta işlenmesi gereken ancak ders saatinin azlığı nedeniyle coğrafya -I dersinin konularını yetiştiremediklerini belirtmektedirler.

12.ALT PROBLEM VE İLGİLİ BÖLÜME Aİ T BULGULAR

Anketimize katılan öğretmenlerimize göre mevcut programda yer alan ancak ders saatini fazla olan dersler Türkiye Fiziki coğrafyası , Ülkeler coğrafyası ile Türkiye Beşeri ve Ekonomik coğrafyası dersleridir.

13.ALT PROBLEM VE İLGİLİ BÖLÜME Aİ T BULGULAR

Anketimize katılan öğretmenlerimize göre mevcut coğrafya programına, jeolojik devirler, kartografya, coğrafyaya giriş ve sular coğrafyası konularının eklenmesi gerekmektedir.

14.ALT PROBLEM VE İLGİLİ BÖLÜME Aİ T BULGULAR

Anketimize katılan öğretmenlerimize göre, mevcut coğrafya programından ülkeler coğrafyası dersinin bazı konuları ve Türkiye Beşeri ve Ekonomik coğrafyası dersinin bazı konuları çıkartılmalıdır.

SONUÇLAR:

Ülkemizde Milli eğitim Bakanlığına Bağlı Resmi ve Özel bütün Orta Dereceli okullarda okutulmakta olan coğrafya derslerini veren öğretmenlerimizden sadece Burdur ve Isparta İl Merkezlerinde görev yapanların düşüncelerinin esas alındığı bu çalışmamızda dar bir alan incelenmekle beraber ortaya çıkan sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

1. Isparta ve Burdur İl merkezlerimizde görev yapan öğretmenlerimizin Lisans Üstü öğrenime gözle görülür bir eğilimi vardır.
2. Bu İl merkezlerinde görev yapan coğrafya branş öğretmenlerinin büyük bir bölümü Lisans Tamamlama Programı ile coğrafya branş öğretmeni Olarak Atanmışlardır.
3. Öğretmenlerimizin bazıları aldıkları pedagojik eğitimin yetersiz olduğunu belirtmektedir.
4. Öğretmenlerimizin tamamına yakınının öğretmenlik mesleği ile ilgili ve alan bilgileri ile ilgili olarak kendilerine olan öz güvenleri tamdır.
5. Öğretmenlerimiz Milli eğitim Bakanlığının ders saatlerinin haftalık dağılımı ve diğer bazı öğretime yönelik uygulamaları ile ilgili ciddi şikayetleri bulunmaktadır.
6. Öğretmenlerimizin yarısından fazlası ilköğretim okullarında branş öğretmenlikleri yerine sosyal bilgiler öğretmenliği uygulamasına geçilmesinin yanlış olduğu düşüncesindedirler.
7. Öğretmenlerimiz eğitim fakültelerindeki coğrafya öğretmenleri ile yakın ilişkiler kurarak kendilerini geliştirmek düşüncesindedirler.
8. Öğretmenlerimiz özellikle Ders Programlarının yetersizliği , araç gereç yetersizliği ve Üniversitelerde okutulan alan dersleri ile okullardaki coğrafya müfredatının uyuşmaması ile sıkıntıya düştüklerini belirtmektedirler.
9. Öğretmenlerimizin büyük bir çoğunluğu derslerini kendisi işlemekte ve bilgiyi aktarmaktadır.
10. Öğretmenlerimiz bir çok öğretim yöntemini kullanmakta ancak en fazla soru-cevap ve problem çözme yöntemlerini kullanmaktadır.
11. Öğretmenlerimiz halen gelenekselleşmiş ders araç ve gereçlerini kullanmakta, slayt makinası, bilgisayar kullanma konusunda halen çekimsiz kalmaktadır
12. Anketimize katılan öğretmenlerimizin bir çoğu ekonomik yetersizliklerden yakınmaktadırlar.

ÖNERİLER:

Çok sınırlı bir alanda yaptığımız bu küçük çalışmamızda bir çok alan öğretmenin olduğu gibi coğrafya branş öğretmenlerinin de Lisans Üstü Öğrenimi gerekli gördükleri konusu dikkati çekmektedir. Bu durumu değerlendirilerek alan öğretmenlerinin

Türkiye'nin ve Dünyanın değişen eğitim anlayışları doğrultusunda lisan üstü öğrenimi alabilmelerine fırsat sağlanmalıdır.

Öğretmenlerimizin Bilgi Çağının gereçlerinden olan Bilgisayar Teknolojisi ve Slayt makinası vs. gibi teknolojik aletleri de öğretmenlikleri alanında kullanımlarının teşvik edilmesi gerekmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığının bütün alan öğretmenlerinin düşüncelerini aralık haftalık ders saatlerinin dağılımında ve programlarda yer alacak konuların belirlenmesi vs. gibi hususlarda çalışmalar yapması eğitim ve öğretim kalitesinin yükseltilmesi açısından yararlı olacaktır.

Milli Eğitim Bakanlığının Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Uygulamasını bir kez daha gözden geçirmesi ve bu uygulamanın(en azından aksayan taraflarının) gözden geçirilmesi gereklidir.

Öğretmenlerimiz derslerin işlenmesi esnasında öğrenci merkezli uygulamaya geçmeli bilgiyi aktarmaktan ziyade beyin fırtınası, problem çözme vs. yöntemleri ile öğrenciyi aktif kılacak yöntemlere daha çok yönelmelidirler.

Üniversite sınavlarında sorulan sorular, üniversitelerde öğretilen alan bilgisi konuları ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda okutulan coğrafya dersleri arasında bir koordinasyon sağlanmalı ve öğrencilerin yılın son aylarını raporlu olarak özel derslerde ve ya özel dersanelerde aradaki açığı kapatmak için harcamasına fırsat verilmemelidir.

KAYNAKÇA:

1. BAYMUR, F., (1949), "Coğrafya Öğretimi." (Kendi yayını.) İSTANBUL.
2. DOĞANAY, H., (1993), "Coğrafya da Metodoloji (Genel Metodlar ve Özel Öğretim Metotları.)" Milli Eğitim Yayınevi., İSTANBUL
3. ÖZEY, R., I (1998), "Türkiye Üniversitelerinde Coğrafya Eğitimi ve Öğretimi." Öz-Eğitim Yayıncılık., İSTANBUL
4. SÖNMEZ, V., (1997), "Sosyal Bilgiler Öğretimi Öğretmen Kılavuzu." Anı Yayıncılık, ANKARA
5. SAHİN, C., (2001), "Türkiye de Coğrafya Öğretimi (Sorunlar-Çözüm Önerileri.)" Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, ANKARA